

بررسی مشکلات حرفه‌گرایی در لیگ برتر فوتبال ایران

اکرم قبادی یگانه^۱، بهرام یوسفی^{۲*}، حسین عبدی^۳

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۰۴/۰۴

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۰۱/۰۱

چکیده

هدف: حرفه‌ای‌گرایی در ورزش از مهم‌ترین و کاربردی‌ترین مفاهیم بازاریابی ورزش است و به یکی از مفاهیم پایه در ورزش کشورهای توسعه یافته تبدیل شده است. بنابراین، هدف این پژوهش، ارائه مدلی برای سنجش مشکلات موجود در زمینه حرفه‌ای‌گرایی در لیگ برتر فوتبال ایران بود.

روش‌شناسی: جامعه آماری شامل کلیه شرکت‌کنندگان در پنجمین کنگره ملی مدیریت ورزشی با رویکرد اقتصادی بود که حجم نمونه بر اساس جدول مورگان، ۲۰۱ نفر بود. روش پژوهش، توصیفی-همبستگی بود. ابزار گردآوری داده‌ها، پرسش‌نامه محقق ساخته است که اعتبار سازه آن، به روش تحلیل عاملی تأییدی، آزمون شد. پایایی آن نیز براساس آلفای کرونباخ ۰/۹۳ بدست آمد. همچنین برای سنجش مشکلات موجود، از معادلات ساختاری استفاده شد.

یافته‌ها: بر اساس یافته‌ها، مدل تحقیق، دارای برازش مناسبی است و مشکلات در این حوزه شامل بخش اقتصادی، اطلاعاتی و روابط عمومی، مدیریتی و رهبری، قانون‌گذاری و حقوقی، حمایتی و سیاسی و تسهیلاتی و تجهیزات می‌باشد.

نتیجه‌گیری: فدراسیون فوتبال و مدیران باشگاه‌ها می‌توانند با برنامه‌ریزی بلندمدت مشکلات موجود را برطرف و زمینه رشد حرفه‌گرایی در لیگ فوتبال ایران را فراهم آورند.

واژه‌های کلیدی: حرفه‌ای‌گرایی، لیگ برتر، فوتبال

۱. دانشجوی دکترای مدیریت ورزشی دانشگاه رازی، ۲. دانشیار دانشگاه رازی کرمانشاه، ۳. استادیار دانشگاه رازی کرمانشاه

* نشانی الکترونیک نویسنده مسئول: bahramyoosefy@yahoo.com

مقدمه

نیز حرفه‌ای‌گرایی را مهم‌ترین اصل توسعه و ترویج ورزش هر کشور می‌داند و آن را ناشی از مطابقت داشتن با استانداردهای جهانی، نبود دلالت ورزشی و واضح بودن اقتصاد و توانایی درآمدزایی بالا می‌داند (Rubio, 2013, pp. 89).

مسابقات لیگ فوتبال یورو^۵، به عنوان نمونه‌ای بارز از لیگ حرفه‌ای، همواره توانسته است نگاه فوتبال دوستان را در سراسر جهان به خود جلب کند و میزان تقاضای تماشای این مسابقات بیش از سایر لیگ آسیا و آمریکا می‌باشد (Hanson & Harlanda, 2012; Rubio, 2013; Kapustin, 2016)، که جلیلیان و خبیری (۱۳۸۴) علت این میزان تقاضا را به دلیل شرایطی دانست که کنفدراسیون فوتبال اروپا^۶ تعیین کرده است. این شرایط به ترتیب اولویت عبارتند از: ۱. توسعه و تعلیم و تربیت جوانان؛ ۲. توسعه توانایی‌های مالی؛ ۳. توسعه امکانات؛ ۴. توسعه مدیریت و نیروی انسانی؛ ۵. توسعه ورزش نونهالان و توسعه رفتارهای بازیکنان، داوران، مربیان و هواداران؛ که بر اساس همین اصول، لیگ حرفه‌ای را به نمایش گذاشته است (Jalilian; & Khabiri, 2005).

با نگاه اجمالی به تاریخ فوتبال، کاملاً مشهود است فوتبال آسیا نسبت به فوتبال اروپا فاصله بسیاری دارد. با توجه به این‌که در کشور ما نیز، فوتبال، رایج‌ترین و پر طرفدارترین ورزش در قیاس با سایر رشته‌های ورزشی است، با این حال، با آن‌که مسابقات لیگ حرفه‌ای در فصل مسابقات ۱۳۸۱-۱۳۸۰ شروع شد و تا کنون پانزده دوره آن نیز به پایان رسیده است؛ عملکرد آن با استانداردهای جهانی فاصله شگرفی دارد

امروزه، ورزش به صنعت بین‌المللی و درآمدزا تبدیل شده است. در عرصه تجارت جهان، ورزش مسأله‌ای استثنائی است (Hanson & Harlanda, 2012). فوتبال، رایج‌ترین رشته ورزشی در اکثر کشورهای دنیاست؛ حتی کسانی که نسبت به فوتبال، بی‌تفاوت و بی‌علاقه‌اند، اهمیت اجتماعی آن را انکار نمی‌کنند (Strutner, Parrish & Nauright, 2015).

فوتبال ورزشی است که به عنوان یک صنعت تعریف می‌شود. فوتبال سنتی دیروز، بازی میان بازیکنان بود؛ در حالی که فوتبال امروز، بازی میان همه دست اندرکاران آن است (Southall Izzo et al, 2012, 2007; & Nagel). فوتبال امروزی، فوتبال حرفه‌ای است. برگزاری لیگ‌های حرفه‌ای، زیر نظر سازمان‌های لیگ حرفه‌ای^۱ است؛ که این سازمان علاوه بر برگزاری مسابقات لیگ، مسئولیت جذب درآمدهای کلان حاصل از برگزاری این مسابقات را نیز، بر عهده دارد (Strutner et al, 2015).

کاپوستین^۲ (۲۰۱۶) حرفه‌ای‌گرایی^۳ در ورزش را ناشی از رشد و توسعه همه جانبه آن می‌داند و بیان می‌کند زمانی می‌توان ادعا نمود که یک رشته ورزشی به صورت حرفه‌ای فعالیت دارد که بتواند لیگ حرفه‌ای برگزار کند و با سایر لیگ‌های فراقاره‌ای رقابت کند. بازیکنان حرفه‌ای پرورش دهد، مدیران حرفه‌ای آن را مدیریت کنند و اقتصادی حرفه‌ای داشته باشد (Kapustin, 2016, pp. 43-44). رابیو^۴ (۲۰۱۳)

1. Professional League Organization
2. Kapustin
3. Professionalism
4. Rubio

۵. UEFA Europa League
6. Uefa

درآمدزایی باشگاه، نام تجاری^۳ باشگاه، درآمد حاصل از حق پخش تلویزیونی، فروش بلیط، امکان رفاهی مانند رستوران و استخر، اجاره اماکن ورزشی و سود حاصل از نقل و انتقالات بازیکن عنوان شد (Bertling, 2007, pp.55-56). استر و میهبوز^۴ (۲۰۱۶) وجود پایگاه‌های استعدادیابی و مدارس ورزشی تخصصی را از شاخص‌های حرفه‌گرایی در ورزش معرفی کرده است (Sæther, S., & Mehus, 2016, pp.6-7). از آنجا که گرانهام (۲۰۰۲)، تجهیزات فیزیکی و استادبوم‌های با استاندارد جهانی را از دیگر ملزومات حرفه‌ای‌گرایی می‌داند، مطالعه الهی و پورآقایی اردکانی (۱۳۸۳) نشان داد وضعیت استادبوم‌های داخلی را در سطح بسیار پایین‌تر از کشورهای اروپایی که لیگ حرفه‌ای دارند (Elahi & Pour Aghaei, 2004). این درحالی بود که با گذشت تقریباً ده سال پس از این پژوهش هم، نتایج حسامی و همکاران (۱۳۹۲) نشان داد که در مجموع استادبوم‌های کشور، در وضعیت مناسبی قرار ندارند و باید به آن‌ها توجه ویژه نمود (Hesami, Jalali Farahani & Soleimani, 2013). همچنین، الهی، گودرزی و خبیری (۱۳۸۴) بیان داشتند عملکرد لیگ ایران نسبت به لیگ ژاپن در بیشتر حیطه‌ها بسیار ضعیف است و از مهم‌ترین ضعف‌های آن را عدم کمیته تخصصی در سازمان لیگ، نقش ضعیف مجمع عمومی سازمان لیگ، عدم بهره‌برداری مناسب از منابع مالی موجود در ورزش حرفه‌ای و سیستم نامناسب نقل و انتقال بازیکنان نشان داد (Elahi et al, 2005).

(Jalilian; & Khabiri, 2005). گرانهام^۱ (۲۰۰۲) مهم‌ترین مشکلات حرفه‌ای‌گرایی در فوتبال را ناشی از ضعف قوانین سازمان برگزار کننده لیگ، مشکلات مالیاتی و حقوقی و ناتوانی مدیران باشگاه می‌داند (Garnham, 2002, pp. 93-94).

«سازمان لیگ حرفه‌ای» از سوی فدراسیون فوتبال جمهوری اسلامی ایران، اختیارات اجرایی مسابقات لیگ را بر عهده دارد که از منتقدان عرصه فوتبال معتقدند این سازمان نتوانسته است وضعیت لیگ برتر را آن‌طور که باید تغییر دهد، به‌عنوان مثال، لیگ در درآمدزایی هنوز به دولت وابسته است و نتوانسته به‌صورت مستقل درآمدزایی کند، یا این‌که وجود عدم شفافیت مالی باشگاه، مشکلات اخلاقی و انضباطی بازیکنان و غیره، فوتبال را از حرفه‌گرایی دور کرده است (Elahi, Goodarzi & Khabiri, 2005; Behnam, Ahmadi & Bakhshandeh, 2013).

در تحقیقات مختلف، شاخص‌های حرفه‌گرایی در موارد متعددی عنوان شده است؛ به‌عنوان مثال، برتلینگ^۲ (۲۰۰۷) بیان کرد مبنای توسعه ورزش، حرفه‌ای‌گراییست و حرفه‌ای‌گرایی زمانی اتفاق می‌افتد که نیروی انسانی حرفه‌ای آن را برنامه‌ریزی و امکانات استاندارد و تجهیزات با ایمنی بالا را فراهم کنند. همچنین، آنچه که در حرفه‌ای‌گرایی عنوان می‌شود، جنبه اقتصادی است که در آن به خودکفایی رسیده باشد و بدون وابستگی به دولت بتواند نیازمندی‌های مالی خود را برآورده سازد. در این تحقیق عامل

۳. Brand

4. Saether & Mehus

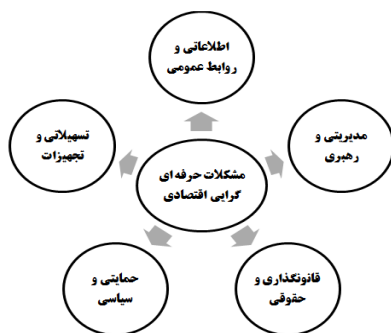
1. Garnham

2. Bertling

می‌دهد؛ بنابراین، این پژوهش با هدف سنجش صحت این مدل صورت گرفت. لازمه فروش فوتبال، توجه به امر حرفه‌گرایی است. برای آن‌که فوتبال ایران حرفه‌ای شود، لازمه‌اش شناسایی و دسته‌بندی مشکلات موجود در این راستا است. شناسایی مشکلات سبب می‌شود تا مدیران فدراسیون و سازمان لیگ فوتبال بتوانند برنامه‌ریزی مدون در این زمینه، اتخاذ نموده و با از میان برداشتن این مشکلات، بستر رشد و توسعه لیگ برتر فوتبال را فراهم سازند. لذا، این پژوهش، علاوه بر شناسایی مشکلات حرفه‌ای‌گرایی در لیگ برتر ایران، در نظر دارد تا این مشکلات را دسته‌بندی و اثرسنجی نماید. امید است نتایج این پژوهش بتواند گامی کوچک در زمینه حرفه‌ای‌گرایی ورزش فوتبال بردارد.

جلیلیان و خبیری (۱۳۸۴) توجه به بحث هواداری، اماکن و تجهیزات و فضاهای ورزشی، امور مالی و مدیریت نیروی انسانی لیگ برتر فوتبال ایران را در مقایسه با لیگ کشورهای چین، مالزی و انگلستان بسیار پایین توصیف کردند (Jalilian & Khabiri, 2005).

با توجه به آنکه درآمد حق پخش تلویزیونی خود به حرفه‌گرایی در ورزش کمک می‌کند، به دلیل دولتی بودن صدا و سیما، باشگاه‌های ورزشی از این نوع درآمد محروم هستند (Elahi et al, 2005). از سوی دیگر، مطالعات حاکی از آن است که فوتبال از نبود مدیران و نیروی انسانی حرفه‌ای و مجرب رنج می‌برد (Behnam, 2013). در واقع، مرور ادبیات موضوعی، حوزه مشکلات حرفه‌ای‌گرایی در ورزش را به شکل ۱ نشان

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش توصیفی و از نوع مطالعات تحلیلی-همبستگی است. جامعه آماری شامل کلیه اساتید و دانشجویان مقاطع تحصیلات تکمیلی مدیریت ورزشی است که در پنجمین کنگره مدیریت ورزشی با رویکرد اقتصادی (۸ و ۹

خرداد ۱۳۹۵) در استان کرمانشاه برگزار شد، شرکت کرده بودند. انتخاب جامعه به این دلیل بود که بنابر نظر محققان علوم مدیریت ورزشی، مشکلات باید ابتدا از دیدگاه متخصصانی شناسایی شود که هم در زمینه حرفه‌گرایی

شناخته شدند که در این تحلیل، با توجه به این امر که بهترین مبنای باردهی ۰/۴ است (یوسفی، دشتی و طهماسبی، ۱۳۸۸)، لذا این مقدار به-عنوان باردهی مناسب در نظر گرفته شد. در نهایت، از بین ۶۰ سوال ۱۳ سؤال به دلیل پایین تر بودن از مقدار مبنا حذف و در نهایت ۴۷ سؤال به عنوان سؤالات نهایی پرسشنامه مشخص شدند. نتایج این تحلیل در بخش یافته-ها، عامل‌ها و نتایج آلفا در جدول ۱ آورده‌است. برای تحلیل داده‌ها از روش‌های آماری توصیفی و استنباطی از جمله کلموگروف-اسمیرنوف و معادلات ساختاری برای برازش مدل صورت گرفت.

یافته‌های پژوهش

مشخصات دموگرافیک شرکت‌کنندگان در این پژوهش به این صورت بود که ۶۱/۳ درصد افراد سن بین ۲۰ تا ۳۰ سال، ۳۱/۲ درصد بین ۳۰ تا ۴۰ سال و ۷/۴ درصد نیز بیش از ۴۰ سال سن داشتند. ۴۹/۵ درصد شرکت‌کنندگان زن و ۵۰/۵ درصد را مردان تشکیل داده بودند. در رابطه با مدرک تحصیلی نیز ۷۹/۷ درصد را گروه کارشناس‌ارشد و ۲۰/۳ درصد را گروه با مدرک دکترا شامل می‌شدند. شرکت‌کنندگان در پاسخ به این سوال که «کدام زمینه از مهم‌ترین علت مشکلات حرفه‌گرایی در لیگ برتر فوتبال ایران می‌باشد؟» زمینه مدیریتی و رهبری (۴۳،۶٪) را پاسخ دادند. سایر زمینه‌ها به ترتیب درصد فراوانی، برابر زمینه اقتصادی (۲۴،۳٪)، زمینه قانونگذاری و حقوقی (۲۱،۸٪)، زمینه حمایتی و سیاسی (۵،۹٪)، زمینه تسهیلاتی و تجهیزات (۱،۵٪) و زمینه اطلاعاتی و روابط عمومی (۰،۳٪) می‌باشد. محقق برای بررسی توزیع

ورزشی و هم در زمینه شاخص‌های مدیریتی استراتژیک آگاهی داشته باشند تا بتوانند بدون هیچ‌گونه سوگیری، به سؤالات پاسخ بدهند (Bertling, 2007. Garnham, 2002). بر اساس آمار کمیته پذیرش کنگره تعداد اساتید و دانشجویان برابر ۳۸۵ نفر بود که تعداد ۲۲۰ پرسشنامه در بین افراد جامعه توزیع گردید و ۲۰۱ پرسشنامه سالم به محقق بازگردانده شد. در زمینه بررسی مشکلات حرفه‌ای‌گرایی در لیگ‌ها، متأسفانه ابزاری وجود نداشت، از این رو، محقق با توجه به مطالعات صورت گرفته در این زمینه، پرسشنامه ۶۰ سؤالی را طراحی نمود. این پرسشنامه دارای ۶ خرده مقیاس بود که در حیطه‌های اقتصادی، اطلاعاتی و روابط عمومی، مدیریتی و رهبری، قانون‌گذاری و حقوقی، حمایتی و سیاسی و تسهیلاتی و تجهیزات، تنظیم گردید؛ به این صورت که براساس هر خرده مقیاس ۱۰ سؤال طراحی گردید. پاسخ سؤالات بر روی طیف ۵ سطحی لیکرت (۵= خیلی زیاد تا ۱= خیلی کم) قرار گرفت. پایایی پرسشنامه بر اساس آلفای کرونباخ ۰/۹۳ بدست‌آمد. برای سنجش روایی سؤالات، هم از روایی محتوا و هم از روایی سازه استفاده شد. به‌منظور سنجش اعتبار محتوای پرسشنامه، از نظرهای محققان، استادان دانشگاه و کارشناسان خبره استفاده شد و با کسب دیدگاه‌های آن‌ها و اصلاحات لازم، روایی محتوایی پرسشنامه تأیید شد. سنجش روایی سازه نیز به کمک تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی با کمک دو نرم افزار SPSS و AMOS استفاده شد. با انجام آزمون تحلیل عاملی اکتشافی توسط نرم افزار SPSS20 شش عامل در رابطه با مشکلات موجود در حرفه‌گرایی

می‌باشند. همچنین برای انجام تحلیل عاملی تأییدی عامل‌های پرسشنامه، از نرم افزار AMOS استفاده شد که مقادیر بدست آمده توسط آن در جدول ۱ نشان داده شده است

نرمال داده‌ها از آزمون K-S استفاده نمود که نتایج، نرمال بودن داده‌ها را نشان داد. با توجه به نتایج جدول ۱، همسانی درونی عامل‌ها، از آزمون آلفای کرونباخ استفاده شد که با توجه به نتایج، تمامی مؤلفه‌ها دارای آلفای کرونباخ مطلوب

جدول ۱. تحلیل عاملی تأییدی و ضریب آلفای کرونباخ برای هر متغیر

ضریب پایایی (α)	T	بار عاملی	سؤال	ابعاد پرسشنامه	ضریب پایایی (α)	T	بار عاملی	سؤال	ابعاد پرسشنامه
۰/۹۱	۱	۰/۵۶	S1	حمایتی و سیاسی	۰/۸۹	۱	۰/۵۵	S26	اطلاعاتی و روابط عمومی
	۷/۴۵	۰/۵۸	S2			۶/۵۱	۰/۵۹	S37	
	۶/۲۱	۰/۵۸	S3			۷/۳۳	۰/۷۲	S41	
	۶/۲۵	۰/۵۸	S4			۷/۵۴	۰/۷۵	S42	
	۵/۷۳	۰/۴۱	S5			۷/۵۱	۰/۷۵	S43	
	۵/۴۶	۰/۶۲	S7			۷/۸۵	۰/۸۲	S44	
	۶/۱۸	۰/۵۵	S46			۶/۱۸	۰/۵۵	S46	
۰/۸۵	۱	۰/۵۴	S11	اقتصادی	۰/۸۱	۱	۰/۵۷	S48	تسهیلاتی و تجهیزات
	۵/۹۱	۰/۵۳	S13			۶/۷۱	۰/۶۲	S47	
	۵/۸۴	۰/۵۲	S15			۸/۶۲	۰/۸۱	S19	
	۶/۱	۰/۵۵	S2			۹/۲۹	۰/۶۴	S24	
	۶/۶	۰/۶۳	S53			۱۵/۱۲	۰/۴۸	S27	
	۷/۴۴	۰/۷۶	S55			۸/۸۴	۰/۵۹	S28	
	۷/۶	۰/۷۸	S56			۶/۶۷	۰/۴۷	S29	
	۷/۳	۰/۷۴	S57			۸/۶۴	۰/۶۰	S30	
	۷/۴	۰/۷۸	S58			۶/۹۳	۰/۹۲	S31	
	۶/۶	۰/۶۳	S59			۹/۴۸	۰/۶۳	S39	
۰/۸۴	۱	۰/۷۲	S17	مدیریتی و رهبری	۰/۸۸	۱	۰/۴۱	S14	قانونگذاری و حقوقی
	۶/۷۱	۰/۴۱	S18			۶/۴۹	۰/۶۱	S10	
	۴/۸۴	۰/۶۲	S20			۷/۱۴	۰/۶۷	S22	
	۶/۸۸	۰/۴۱	S35			۷/۳۹	۰/۷۰	S23	
	۴/۸۷	۰/۶۲	S40			۵/۷۵	۰/۴۹	S9	
						۷/۸۴	۰/۷۸	S32	
						۷/۳۵	۰/۷۰	S33	
						۷/۸۷	۰/۷۸	S34	
			۵/۵۱	۰/۴۶	S8				

سنجش این مؤلفه‌ها شاخص‌های مناسبی محسوب می‌شوند. همچنین در جدول ۲ ارتباط بین عامل‌ها نشان داده شده است.

نتایج تحلیل عاملی مندرج در جدول ۱ نشان می‌دهد که تمامی شاخص‌های مربوط به عامل‌ها، از مقدار T و بار عاملی مورد قبولی در سطح خطای کمتر از ۰/۰۵ برخوردارند و برای

جدول ۲. ارتباط بین عامل های مشکلات موجود در حرفه گرایبی

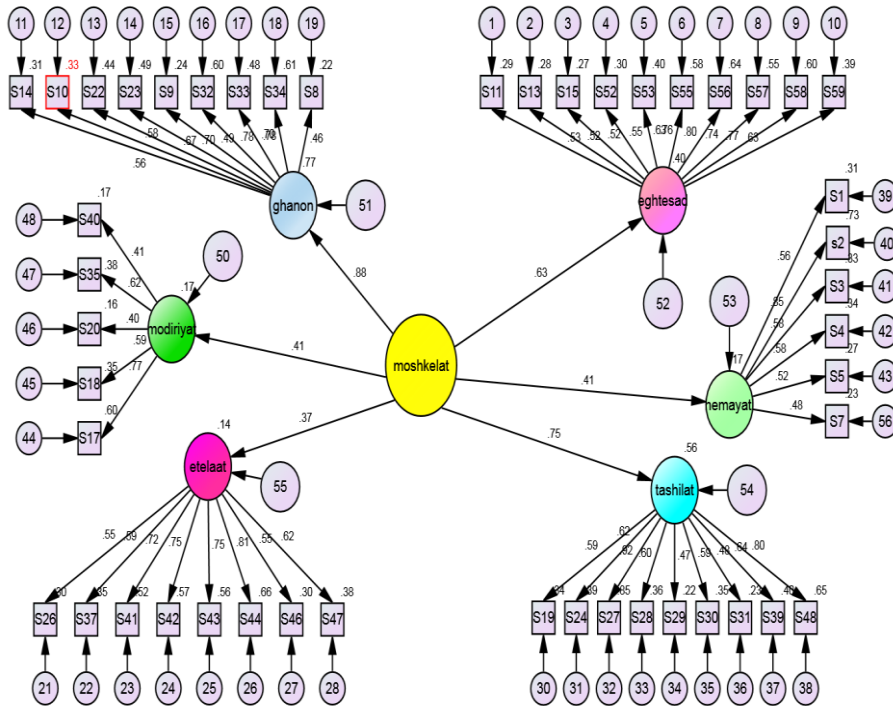
مؤلفه ها	اقتصادی	مدیریتی و رهبری	حمایتی و سیاسی	اطلاعاتی و روابط عمومی	قانونگذاری و حقوقی	تسهیلاتی و تجهیزاتی
اقتصادی	بارعاملی	۰/۳۵	۰/۳۳	۰/۴۲	۰/۵۷	۰/۵۵
	T-Value	۳/۳۱	۳/۴۲	۳/۷۳	۴/۵۱	۴/۹۴
مدیریتی و رهبری	بارعاملی	-	۰/۵۲	۰/۷۴	۰/۷۹	۰/۵۲
	T-Value	-	۳/۵۲	۳/۸۷	۴/۰۵	۳/۸۵
حمایتی و سیاسی	بارعاملی	-	-	۰/۳۵	۰/۳۸	۰/۳۱
	T-Value	-	-	۳/۳۴	۳/۶۲	۳/۳۸
اطلاعاتی و روابط عمومی	بارعاملی	-	-	-	۰/۴۳	۰/۳۴
	T-Value	-	-	-	۳/۷۸	۳/۵۹
قانونگذاری و حقوقی	بارعاملی	-	-	-	-	۰/۶۳
	T-Value	-	-	-	-	۵/۳۴
تسهیلاتی و تجهیزاتی	بارعاملی	-	-	-	-	-
	T-Value	-	-	-	-	-

موجود در حرفه‌گرایی، قید شده در جدول ۳، مشخص می‌شود که تمامی رابطه‌ها دال بر رابطه بین هر مؤلفه با مقیاس مشکلات موجود در حرفه‌گرایی مورد تأیید است.

مطابق نتایج جدول شماره ۲، بار عاملی و T-Value بین تمامی عامل‌ها با یکدیگر رابطه معنی‌داری دارند. براساس میزان رابطه و T-Value، مؤلفه‌های ۶ گانه با مفهوم مشکلات

جدول ۳. اولویت بندی مشکلات حرفه‌ای گرایبی در فوتبال کشور

ردیف	مؤلفه‌ها	مفهوم	بار عاملی	T-Value	نتیجه
۱	اقتصادی		۰/۶۳	۴/۸۱	تأیید
۲	مدیریتی و رهبری		۰/۴۱	۳/۹۷	تأیید
۳	حمایتی و سیاسی	مشکلات موجود در	۰/۴۱	۳/۶۵	تأیید
۴	اطلاعاتی و روابط عمومی	حرفه گرایبی	۰/۳۷	۳/۷۹	تأیید
۵	قانونگذاری و حقوقی		۰/۵۱	۱	تأیید
۶	تسهیلاتی و تجهیزاتی		۰/۷۵	۵/۹۳	تأیید

شکل ۲. مدل چالش‌های حرفه‌ای گرای در فوتبال ایران

مشکلات موجود در حرفه‌گرایی دارند. در آزمون خوبی برازش، تناسب مجموعه داده‌ها بررسی شده است که با توجه به جدول ۴، مقادیر بدست آمده برازش مدل را تأیید کردند.

همانطور که در شکل ۲ مشاهده می‌کنید، مشکلات تسهیلات و تجهیزات ($E=0/۷۵$) بیشترین ارتباط را با مشکلات موجود در حرفه‌گرایی دارند و مشکلات اطلاعاتی و روابط عمومی ($E=0/۳۷$) کمترین ارتباط را با

جدول ۴. شاخص‌های برازش مدل

شاخص‌های برازش	مقادیر شاخص‌ها	تفسیر
نسبت کای اسکوار به درجه آزادی (χ^2/df)	۰/۹۰۱	مطلوب
ریشه دوم میانگین خطای برآورد (RMSEA)	۰/۰۶۱	مطلوب
شاخص برازش تطبیقی (CFI)	۰/۹۳۲	مطلوب
شاخص برازش هنجار شده (NFI)	۰/۹۲۳	مطلوب
شاخص برازش افزایشی (IFI)	۰/۹۵۲	مطلوب

بی‌نظمی و هرج و مرج را به دنبال خواهد داشت. در این زمینه، حضور دلان در ورزش فوتبال مشکل اصلی در این بخش است و نیز، ناتوانی در برخورد با متخلفین و دلان در اولویت دوم قرار گرفت. حضور دلان در ورزش سبب می‌شود رقم‌های پرداختی به بازیکنان فوتبال نامعقول باشد و جود فساد مالی، تبانی‌ها و ... از دیگر معضلات حضور دلان است (Strutner et al., 2015). در این بعد، عدم شفافیت در قراردادهای باشگاه، وجود ترفندهای فرار از مالیات، نبود قوانین حمایتی و اجرایی در زمینه این قراردادها و ضعف در تدوین و اجرای قوانین انضباطی و مدنی به گسترش این مشکلات دامن زده است.

در مرتبه بعد، تسهیلات و تجهیزات نیز حرفه‌گرایی را در فوتبال با چالش مواجه ساخته‌است؛ نبود و ضعف مدارس فوتبال، نبود پایگاه قهرمانی و استعدادیابی هر باشگاه، کمبود امکانات آموزشی و تخصصی کمک آموزشی از دیگر مواردی بود که در این بخش قرار گرفت. هم‌راستا با مطالعه گرانهام (۲۰۰۲) و استر و میه‌یوز (۲۰۱۶)، این مطالعه نیز نشان داد لازمه رشد حرفه‌ای‌گرایی، شناسایی استعدادها و فراهم آوردن زمینه آموزش این استعدادهاست. ضعف در پایگاه‌های استعدادیابی باشگاه و ناتوانی در حفظ و پرورش این بازیکنان، نیازمند امکانات آموزشی و تخصصی مربوط به آن رشته ورزشی است. از طرف دیگر، کمبود زمین تمرین اختصاصی برای تیم و فقدان سالن بدنسازی ویژه برای رشته فوتبال از دیگر مشکلاتی بود که باشگاه‌های فوتبال ایران با آن مواجه هستند. در شناسایی دیگر مشکلات در این زمینه، نبود امکان رفاهی و درآمدزا برای باشگاه، نبود

همانطور که در جدول ۴ مشاهده می‌شود، با توجه به مقدار کای اسکوار که کمتر از ۳، میانگین مربعات خطای برآورد کوچک تر از ۰/۱۰ و شاخص برازش که بزرگتر از ۰/۹۰ می‌باشند، می‌توان بیان داشت که مدل برازش بسیار مناسبی دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

از مهم‌ترین علل پیشرفت هر رشته ورزشی، حرفه‌ای‌گرایست. متأسفانه فوتبال ایران، پس از برگزاری چندین دوره لیگ فوتبال، نتوانسته است به استانداردهای جهانی دست پیدا کند. از این رو، هدف از این پژوهش بررسی عللی بود که در این زمینه مشکل ساز شده‌اند. نتایج، نشان داد که حرفه‌ای‌گرایی در فوتبال ایران در شش بعد با چالش مواجه است: بعد اقتصادی، بعد اطلاعاتی و روابط عمومی، بعد مدیریتی و رهبری، بعد قانونگذاری و حقوقی، بعد حمایتی و سیاسی و بعد تسهیلات و تجهیزاتی. نتایج این مطالعه با پژوهش رایبو و همکاران (۲۰۱۳) مطابقت دارد. مطابق نظر کاپوسین (۲۰۱۶)، حرفه‌ای‌گرایی مسیری طولانی است و دارای ابعاد ویژه به خود است که ضعف در هر بخش می‌تواند مانع از حرفه‌ای‌گرایی شود. همچنین یافته‌ها در بررسی میزان تأثیر هر بعد، نشان داد که:

بعد قانونگذاری و حقوقی یکی از چالش‌های اثرگذار است. گرچه تسهیلات بیشترین اثر را داشت، اما باید به این نکته توجه داشت که قانون و حق یک مسأله مهم در هر سازمان و جامعه‌ایست. بدون شک، قانون لازمه انضباط و ثبات حقوقی است و بی‌نظمی و نبود قوانین منسجم که بتوان آن را اجرا کرد، همواره

اصلي تکاپوی اقتصادی یک باشگاه می داند که ضعف در این مورد می تواند تمامی فعالیت های یک باشگاه را فلج کند. مشکلات مدیریتی و رهبری و حمایتی و سیاسی با میزان تأثیر یکسان (۰/۴۱) در این مدل شناسایی شد. ضعف سیستم مدیریتی و ناتوانی مدیران در فعالیت های بازاریابی از مهم ترین مشکلات در بخش مدیریتی و رهبری بود. مدیر هر سازمان در رأس آن قرار می گیرد و ناتوانی و ضعف وی در انجام امور مدیریتی خود می تواند منشأ شیوع و انتشار بسیاری از مشکلات در سازمان گردد (Kapustin, 2016). اگر مدیران باشگاه های لیگ برتر فوتبال عملکردی ضعیف داشته باشند، زمینه شکست و رکود باشگاه خود را فراهم آورده اند. همچنین عدم حضور مدیران اهل فن، مجرب و کاردان در باشگاه، فقدان چشم انداز روشن و برنامه های راهبردی نیز به عنوان مشکلات مدیریتی و رهبری، سبب شده تا باشگاه با چالش های بزرگی در آینده مواجه شود. بنابراین، باید مدیران باشگاه به امور برنامه ریزی در باشگاه بر اساس اهداف و چشم اندازهای آن با دید وسیع تری نگاه کنند و بهترین عملکرد خود را در زمینه عملیاتی کردن اهداف بکار ببرند که در این زمینه می توانند از افراد متخصص تحصیل کرده رشته تربیت بدنی در کنار خود، نهایت استفاده را ببرند. در زمینه بررسی بعد حمایتی و سیاسی نیز، می توان چنین بیان داشت که، فقدان سیاست های منسجم مانعی بر حرفه ای گرایي شده است. باید سیاست های گسترده و همه جانبه از سوی متولیان و برنامه ریزان اتخاذ گردد (Southall & Nagel, 2007). این سیاست ها باید در راستای جذب سرمایه بخش خصوصی صورت گیرد؛ در

آزمایشگاه مجزا و مجهز، فقدان استادیوم مستقل برای باشگاه را می توان نام برد. در بخش اقتصادی یافته های یافته ها حاکی از آن بود که مشکل اصلی در این زمینه، وابسته بودن باشگاه ها به بودجه دولتی می باشد. بنابر مطالعات الهی و همکاران (۱۳۸۴) و جلیلیان و خبیری (۱۳۸۴)، سوتهاال و ناچل (۲۰۰۷) و کاپوستین (۲۰۱۶)، اگر باشگاه نتواند درآمدی مستقل داشته باشد، به مشکل برخورد خواهد خورد. اگر قرار باشد برنامه ریزی جهت توسعه و پیشرفت صورت گیرد، برنامه ریزان و مدیران، باید بر مبنای میزان درآمدی که در اختیار دارند، برنامه ریزی کنند. همراستا با نتایج رابو (۲۰۱۳) هواداران منبع درآمدزایی مهمی برای باشگاه محسوب می شوند که متأسفانه مورد بی توجهی قرار گرفته اند. مشکل دیگر در زمینه اقتصادی عدم شفافیت در میزان هزینه هایی چون حقوق و دستمزد می توان نام برد. در سال های اخیر، بسیاری از باشگاه ها به دلیل فرار مالیاتی، اسناد مربوط به حقوق و دستمزد بازیکنان را آن طور که هست اعلام نمی کنند (Garnham, 2002). همچنین ضعف در خصوصی سازی باشگاه های مشکلاتی را بوجود آورده است. دردنیای رقابتی امروز، منابع مالی برای ارائه خدمات ورزشی از منابعی مانند بخش خصوصی تأمین می شود. این بخش با انگیزه کسب سود و درآمدزایی وارد بسیاری از حوزه های می شود و زمینه رشد و پیشرفت رشته ورزشی را تأمین می کند (Jakob, Kolar & Jurak, 2010). و اما سایر مشکلات ناتوانی در بودجه ریزی و هزینه ها، امنیت ضعیف و خطر ریسک بالای سرمایه گذاری در باشگاه، ضعف در برند سازی و عدم سودآوری سرمایه گذاری در باشگاه است. رابو (۲۰۱۳) موارد فوق را رکن

می‌توانند علاوه بر خرید کالا و محصولات مربوط به باشگاه، بطور مستقیم زمینه درآمدزایی باشگاه را بالا ببرند؛ از طرفی دیگر، می‌توانند بعنوان مبلغانی برای باشگاه عمل کنند. همچنین یافته‌ها به ضعف ارتباطی با گروه‌های مخاطب چون مهم هیات‌های ورزشی، رسانه‌های گروهی، هواداران و تماشاچیان، خیرین و حامیان مالی باشگاه اشاره دارد که تمام این گروه‌ها از ذی‌نفعان مهم برای باشگاه‌ها محسوب می‌شوند و تمام فعالیت‌های روابط عمومی بر مبنای رضایتمندی این سه گروه تمرکز یافته است (Strutner, 2014). از طرفی، ضعف در سیستم تبادل اطلاعات و اخبار باشگاه، ضعف در ارتباط با فدراسیون فوتبال، باشگاه‌های خصوصی و نهادهای دولتی مشکلاتی را حرفه‌ای‌گرایی لیگ برتر فوتبال ایران بوجود آورده است که لازمه آن می‌تواند تقویت ارتباط با این بخش‌ها باشد.

بطور کلی، می‌توان چنین استنباط کرد که مشکلات عدیده‌ای در زمینه حرفه‌ای شدن لیگ برتر فوتبال ایران وجود دارد. حرفه‌ای‌گرایی مقوله‌ای بسیار پیچیده و نیازمند همکاری دو گروه مهم دولت و بخش خصوصی در این زمینه است. با توجه به این موضوع که فوتبال، اهمیت این رشته، مدیران باشگاه‌ها و برنامه ریزان و سیاست‌گذاران دولتی باید برای رشد و توسعه حرفه‌ای آن تمام سعی و تلاش خود را بکار بگیرند. این نتایج، مسئولان برگزاری لیگ، مدیران باشگاه و فدراسیون فوتبال را یاری می‌کند تا با شناسایی این مشکلات، بتوانند کاستی‌ها و معضلات موجود را جبران کرده و با برنامه ریزی جامع و راهبردی آن را به استانداردها و سطح لیگ‌های حرفه‌ای جهان سوق دهند.

حالی که طبق تحقیقات خسروی زاده و همکاران (۱۳۹۳)، مشکلات عدیده‌ای در زمینه خصوصی‌سازی وجود دارد و بنابراین سرمایه‌گذاری در این دوره کوتاه و مقطعی است و فقدان انگیزه بخش خصوصی در سرمایه‌گذاری در باشگاه حرفه‌ای‌گرایی را با اشکالاتی مواجه ساخته است. در ادامه این مطالعه، مشکلات حمایتی و سیاسی دیگری چون پیچیدگی و ابهام در سیاست خدمت سربازی فوتبال‌لیستان جوان و عدم حمایت دانشگاه‌ها از ادامه تحصیل ورزشکاران، مربیان، داوران و ... در زمره مشکلات حرفه‌ای‌گرایی قرار گرفته‌است. حرفه‌ای‌گرایی مستلزم رشد و توسعه همه جانبه ورزشکاران و مربیان است، چه در زمینه ورزشی، چه شغلی و چه در زمینه تحصیلی. سایر مشکلات نیز مواردی چون مقاومت برخی جریان‌های سیاسی در برابر خصوصی سازی باشگاه‌ها، متأثر بودن گزینش اعضا باشگاه از مسائل سیاسی، نبود مشوق‌ها و حمایت‌های مالیاتی دولتی مناسب برای سرمایه‌گذاری در باشگاه، عدم حمایت دولت از اشتغال ورزشکاران و مربیان باشگاه و سیاست‌گذاری‌های کوتاه مدت و مقطعی دولت در حمایت از ورزشکاران و باشگاه را شامل شد. و در نهایت، بعد اطلاعاتی و روابط عمومی با کمترین میزان تأثیر (۰/۳۷) حرفه‌ای‌گرایی لیگ فوتبال را با چالش مواجه ساخته است. در بررسی مشکلات موجود، در بخش اطلاعاتی و روابط عمومی، یافته‌های نشان داد باشگاه در جذب گردشگران ورزشی ناتوان هستند. در همین راستا مطالعه خطیبی زاده و همکاران (۲۰۱۲) بر جذب گردشگران ورزشی از طریق تبلیغات اشاره کرد و آن را عامل مهم ارتباطی با دنیای بیرون دانست. گردشگران

Football League of the Islamic Republic of Iran and Comparison with the Professional League of Japan, *Journal of Movement Publication*, 27: 55-71 [In persian].

➤ GARNHAM, N. (2002), Professionals and Professionalism in Pre-Great War Irish Soccer, *Journal of sport history*, 1 (29): 77-93.

➤ Hansona, H., & Harlanda, A. (2012). The 16th century football: 450 year old sports technology assessed by modern standards, *Journal of Procedia Engineering*, (34): 373-378.

➤ Hesami, L; Jalali Farahani, M; & Soleimani, Kh. (2013). Explaining the Safety Status of the National Professional League Soccer Stadiums, *Sports Management Journal*, 6(2):343-359 [In persian].

➤ Izzo, G., Munteanu, G., Langford, B., Ceobanu, C., Dumitru, I., & Nichifor, F. (2012). Sport fans' motivations: an investigation of Romanian soccer spectators, *Journal of International Business and Cultural Studies*, 1-13.

➤ Jakob, B., Kolar, E., & Jurak, G. (2010). Analysis of the sports services market in Slovenia, *Journal of Kinesiology*, 42(2): 142-52.

➤ Jalilian, Gh; & Khabiri, M. (2005). Describing the status of the Iranian Premier League clubs and comparing them with the Premier League clubs of China, Malaysia and England, *Journal of Motion Science and Sport*, 1(5): 41-54 [In persian].

➤ Kapustin, P. (2016). Professionalism in Sport for All Management – a pilot study about the TAFISA CLC, *International Journal of Science Culture and Sport*, 4(1):31-45.

➤ Khatibzadeh, M., Honarvar, A., Ehsani, M., & Kouzechian, H.

از این رو بر اساس نتایج این پژوهش پیشنهاد می‌شود: اطلاعات، اسناد و آمار و ارقام در هر باشگاه کاملاً شفاف باشد، زمینه رشد و توسعه همه جانبه مربیان، ورزشکاران و داوران فوتبال فراهم شود، قوانین مدون با قابلیت اجرایی و حمایتی بالا تدوین گردد تا از حضور دلان ورزشی ممانعت بوجود آید، از مدیران ورزشی متخصص و یا مشاوران متخصص در رأس تصمیم‌گیری‌های باشگاه استفاده شود، برنامه‌ریزی‌های مدون در حمایت و جذب تماشاگران، حامیان مالی، هیات‌های فوتبال و رسانه و خیرین صورت گیرد، پایگاه‌های قهرمانی و استعدادیابی تقویت شوند و امکانات و تجهیزات در زمینه رشد عملکرد و همگام سازی با علم روز، در اختیار باشگاه‌های فوتبال قرار داده شود.

منابع

➤ Behnam, M; Ahmadi, H; & Bakhshandeh, H. (2013). Has coaching changed the performance of professional soccer teams? Comparative Study of Iranian Football Premier League Teams and Five Authentic European Leagues, *Sport Management Journal*, 5(3): 191-206 [In persian].

➤ Bertling, C. (2007). The Rise Of Professionalism In The Olympic Movement And The Consequences For National Sport Systems, *Journal Of Olympic History*, 2(15): 50-59.

➤ Elahi, A; & Pour Aghaei Ardakani, Z. (2004). Review of National Football Stadiums Compared to European Standards, *Journal of Motion Release*, 19: 63-79 [In persian].

➤ Elahi, A; Goodarzi, M; & Khabiri, M. (2005). A Survey of the Performance of the Professional

- Sæther, S., & Mehus, I. (2016), You're Not Born with Talent? Talented Girls' and Boys' Perceptions of Their Talents as Football Players, *Journal of sport*, 4 (6): 1-8.
- Southall, R., & Nagel, M. (2007), Marketing Professional Soccer In The United States: Lessons In Exchange Theory And Cause-related Marketing, *The Smart Journal*, 2 (3): 54-69.
- Strutner, M., Parrish, C., & Nauright, J. (2014), Making Soccer "Major League" in the USA and Beyond: Major League Soccer's First Decade, *Sport History Review*, 45: 23-36.
- Yousefi, B; Dashti, K; & Tahmasebi, V. (2009). Interpretation of Results and Reporting in SPSS, First Edition, Razi University Press, Kermanshah [In persion].
- (2012). A survey of the demographic features and sport tourists' priorities in Iran, *Journal of Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 31: 90-94.
- Khosravi Zadeh, E; Bahrami, A; Haghdadi, A. (2014). Barriers to Private Sector Investment and Participation in Sport in Markazi Province, *Journal of Sport Management Studies*, 24: 20-222 [In persion].
- Melissa, A., Wolfson, S., Neave, N., & Moss, M. (2012). Perspectives on the home advantage: A comparison of football player fans and referees, *Journal of Psychology of Sport and Exercise*, (13):311-316.
- Rubio, K. (2013). From amateurism to professionalism: sport's transformations by the Brazilian Olympic Athletes' lenses, *Journal of Humanities and Social Sciences*, 1(3): 85-91.

Investigating the problems of professionalism in Soccer Premier League

Ghobadi Yeganeh A.¹ Yoosefy B^{*2}. Eydi H³

Received: Mar 21, 2018

Accepted: Jul 26, 2018

Abstract

Objective: Professionalism in sport is one of the most important and most functional sports marketing concepts and is one of the basic concepts in sports' development countries. Therefore, the aim of this study to develop a model for assessing the existing problems in the field of professionalism in the premier soccer league of Iran.

Methodology: The study population included all participants in the Fifth National Congress of Sport Management with the economic approach; the sample based on Morgan table was 201 people. The research method was descriptive- correlational. The data collection tool was questionnaire-construct; its validity was tested by confirmatory factor analysis. Cronbach's alpha was calculated on the basis of its reliability 0/93 and to measure the current problems of structural equation was used.

Results: The results showed that the measurement model study is a good fit and problems in this area include economic, informational and public relations, management and leadership, legislative, legal, and political support, and facilities and equipment.

Conclusion: Football federation and club managers could resolve the existing problems with long-term planning and provide professionalism growth in the soccer League of Iran.

Keywords: professionalism, Premier League, soccer

---

1. PhD student of sport management of Razi University, 2. Associate Professor of Razi University, 3. Assistant professor of Razi University

* Corresponding author's e-mail address: bahramyoosefy@yahoo.com